

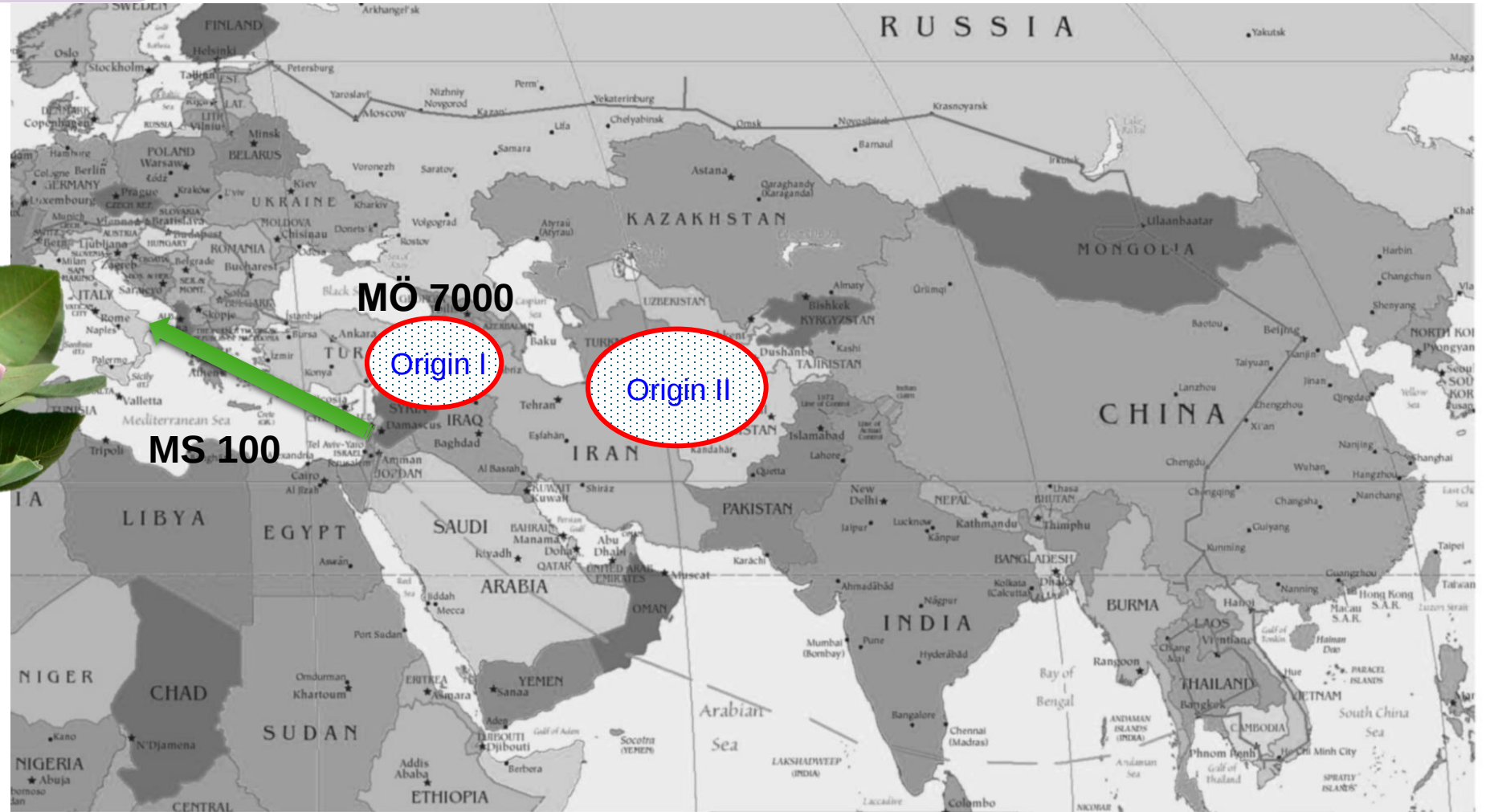
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ

DEĞİŞEN İKLİM KOŞULLARINDA ALTERNATİF BİR ÜRÜN ANTEPFISTIĞI

Dr. Öğr. Üyesi Kamil SARPKAYA

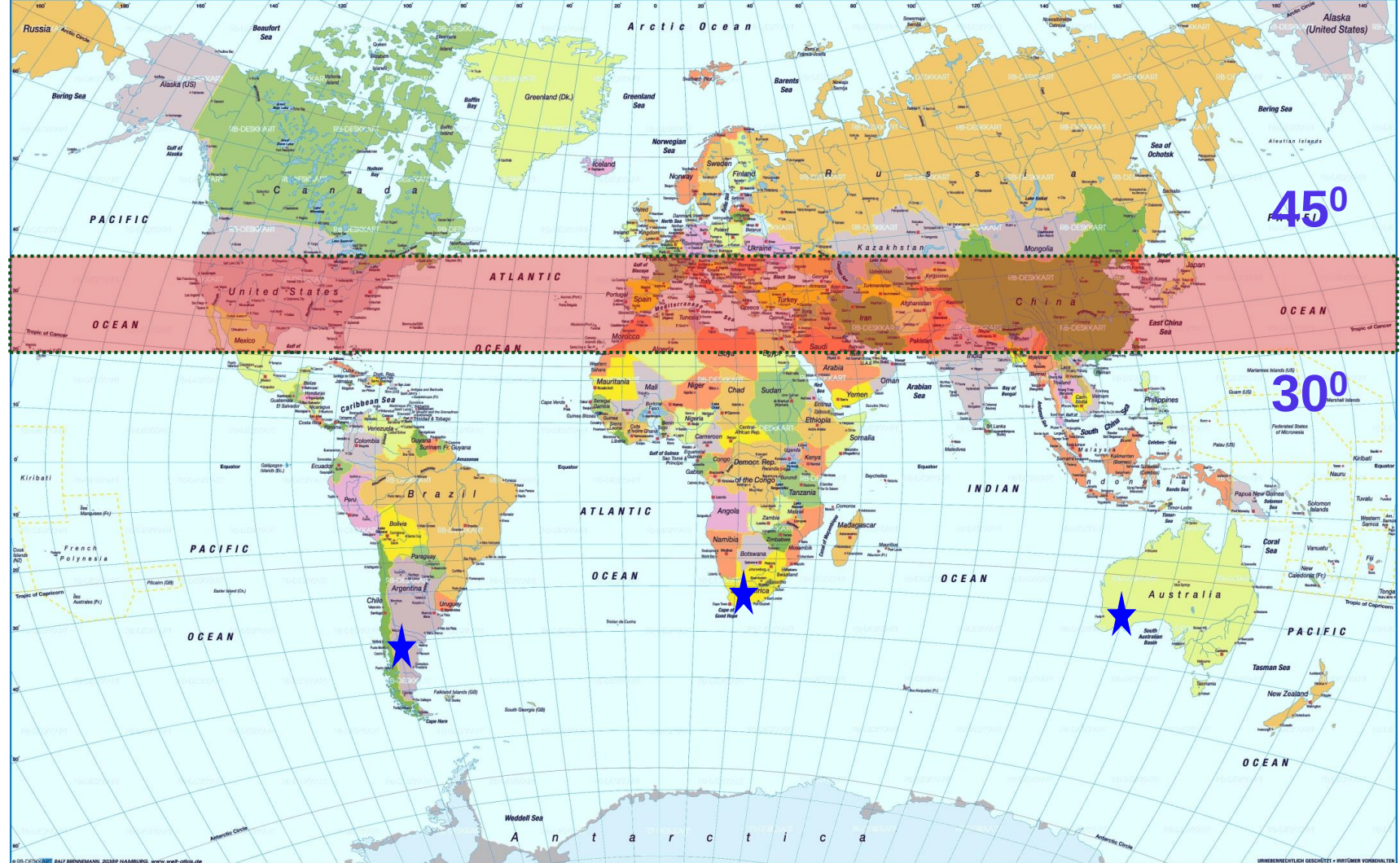
KARADENİZ TARIMSAL ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
BİTKİSEL ÜRETİM VE BİTKİ SAĞLIĞI (BÜBS)
2025 YILI 2. BÖLGE GRUP TOPLANTISI

Antepfıstığı

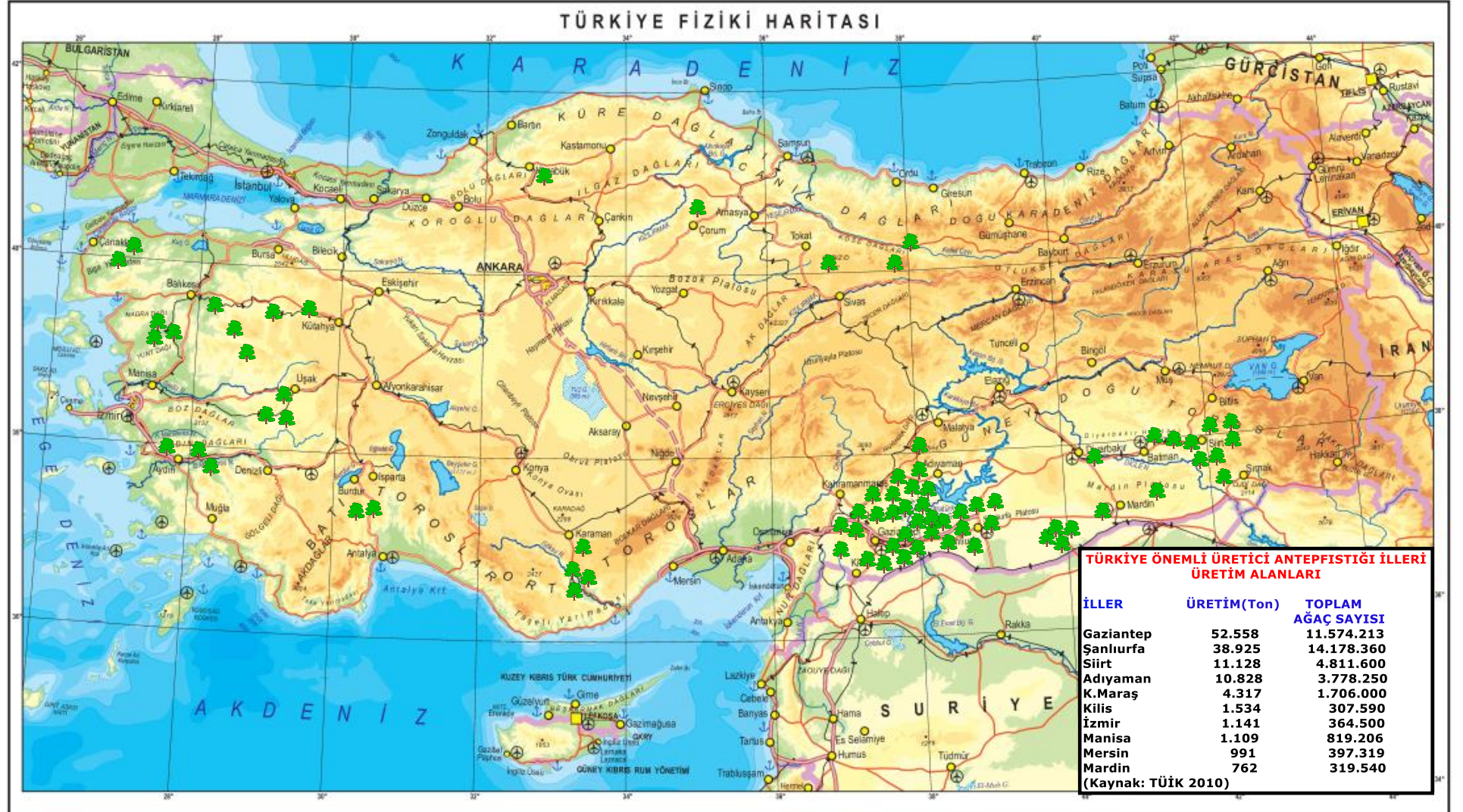
Dünyada Antepfıstığı Üretimi

- ABD, İran ve Türkiye dünya üretiminin %80 ini karşılamaktadır.
- ABD üretimde dünya lideri
- Son yıllarda Çin, İspanya, Portekiz ve Kuzey Afrika ülkelerinde üretim giderek artmaktadır.

Türkiye'de Antepfıstığı Üretimi

- %90 üretim Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yapılıyor
- Mersin, Manisa, İzmir, Aydın vd. illerde de üretim yapılıyor
- Son yıllarda üretimde %20'lik artış

Türkiye'de Antepfıstığı Üretimi

Kültür ve Yabani Antepfıstığı Türleri

Kültür	→	<i>Pistacia vera</i> L.	
Yabani türler	{	<i>P. khinjuk</i>	Buttum
		<i>P. terebinthus</i>	Menengiç
		<i>P. atlantica</i>	<i>Atlantik sakızı</i>
		<i>P. palaestina</i>	
		<i>P. mutica</i>	
		<i>P. chinensis</i>	
		<i>P. integerrima</i>	
		<i>P. eurycarpa</i>	

Antepfıstığı Botanik Özellikleri

Buttum

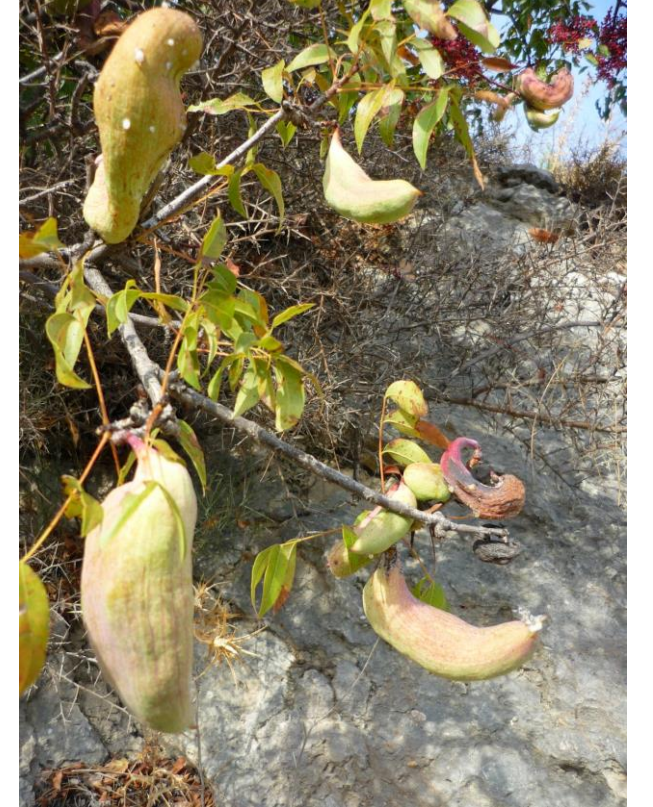

Atlantik sakızı

Menengiç

Antepfıstığı Botanik Özellikleri

Menengiç

Antepfıstığı Dişi Çeşitleri

Antepfıstığı Dişi Çeşitleri

Antepfıstığı Dişi Çeşitleri

Antepfıstığı Dişi Çeşitleri

BARAK YILDIZI

TÜRÜ	: Antepfıstığı
ÇEŞİDİN ADI	: Barak Yıldızı
VERİMİ	: Kuruda 2,8 kg/ağaç, suluda 4,0 kg/ağaç
TAVSİYE EDİLEN ALANLAR	: Ekonomik anlamda antepfıstığı yetiştiriciliği yapılan alanlar ve bazı geçit bölgeleri
ÇEŞİT ÖZELLİĞİ	: Taze tüketime uygun olup standart çeşitlerden 1 ay erken olgunlaşır
ÇEŞİT SAHİBİ KURULUŞ	: Antepfıstığı Araştırma İstasyonu

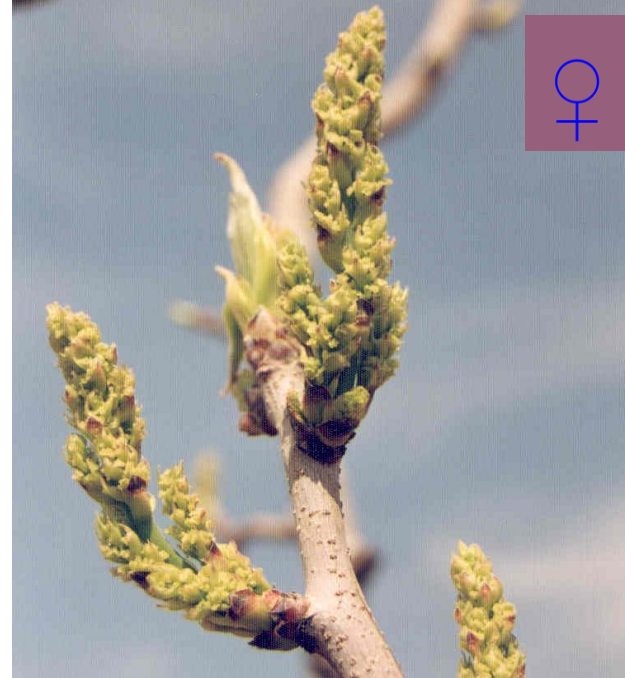
TEKİN

TÜRÜ	: Antepfıstığı
ÇEŞİDİN ADI	: Tekin
VERİMİ	: Kuruda 4,7 kg/ağaç, suluda 8,2 kg/ağaç
TAVSİYE EDİLEN ALANLAR	: Ekonomik anlamda antepfıstığı yetiştiriciliği yapılan alanlar
ÇEŞİT ÖZELLİĞİ	: Standart antepfıstığı çeşitlerine göre daha verimli, çatlama oranı, yüz meyve ağırlığı ve randımanı yüksek oluğ periyodisiteye eğilimi düşüktür.
ÇEŞİT SAHİBİ KURULUŞ	: Antepfıstığı Araştırma İstasyonu

Antepfıstığı Tozlanma

- Antepfıstığı Dioik
- Erkek ve Dişi Çiçekler (İki evcikli) ayrı ağaçlarda
- Yetiştiriciliği sınırlandıran en önemli faktör

Antepfıstığı Uygun Tozlayıcıları

- Uzun, Barak Yıldızı
- Siirt, Tekin ve Kırmızı için

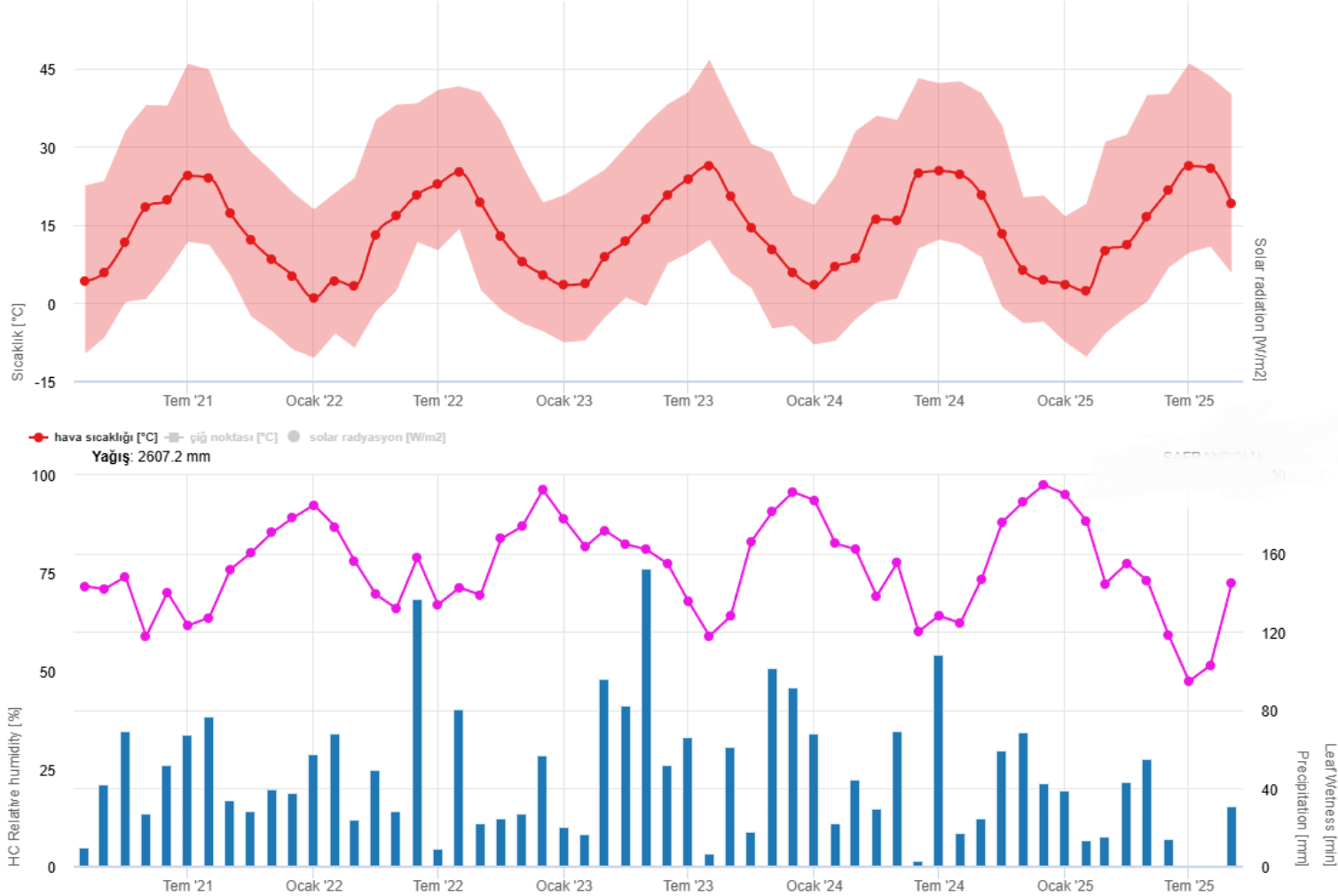
Uygur ♂

Atlı ♂

Antepfıstığı Optimum Sıcaklık İstekleri

Fenoloji	Sıcaklık (°C)	Karabük Sıcaklık Ortalamaları (°C) (1991-2020)	Tarih	Süre (Gün)
Çiçek Öncesi	8 – 15	2,9 – 14,8	21 Mart – 1 Nisan	11
Çiçeklenme dönemi	9 – 19	6,1 – 20,6	1 Nisan – 29 Nisan	29
Yaprak oluşum dönemi	10 – 20	6,1 – 20,6	16 Nisan – 30 Nisan	15
Kırmızı kabuk oluşum dönemi	11 – 23	10,5 – 24,2	1 Mayıs – 15 Mayıs	15
Sert kabuk oluşum dönemi	16 – 30	14,6 – 28,3	16 Mayıs – 30 Haziran	46
Çıtlama dönemi	24 - 32	16,2 – 32,7	1 Temmuz – 31 Ağustos	62
Hasat dönemi	17 – 26	13,3 – 28,4	1 Eylül – 30 Eylül	30
Toplam				208

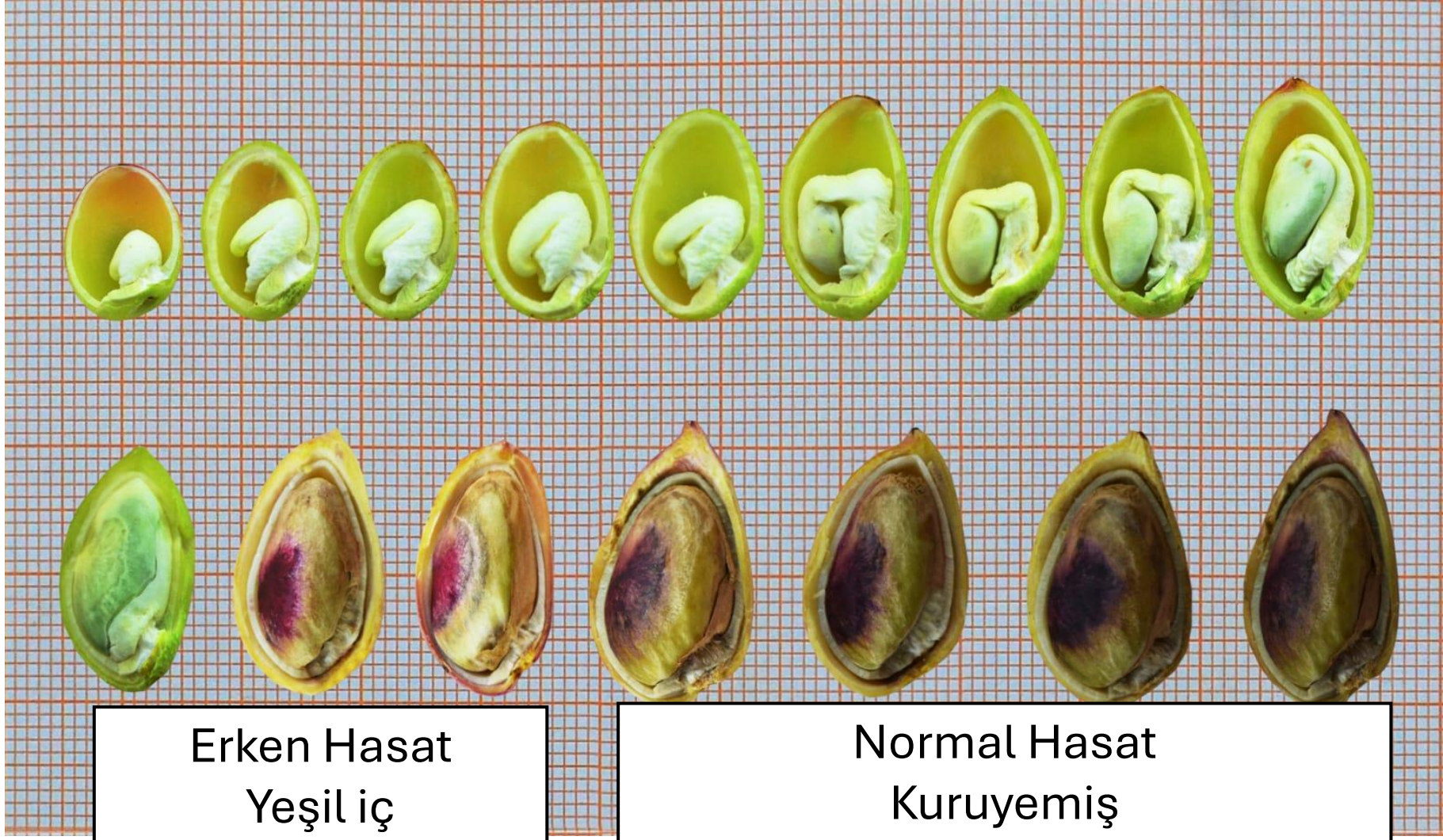
Karabük İli 5 Yıllık İklim Verileri

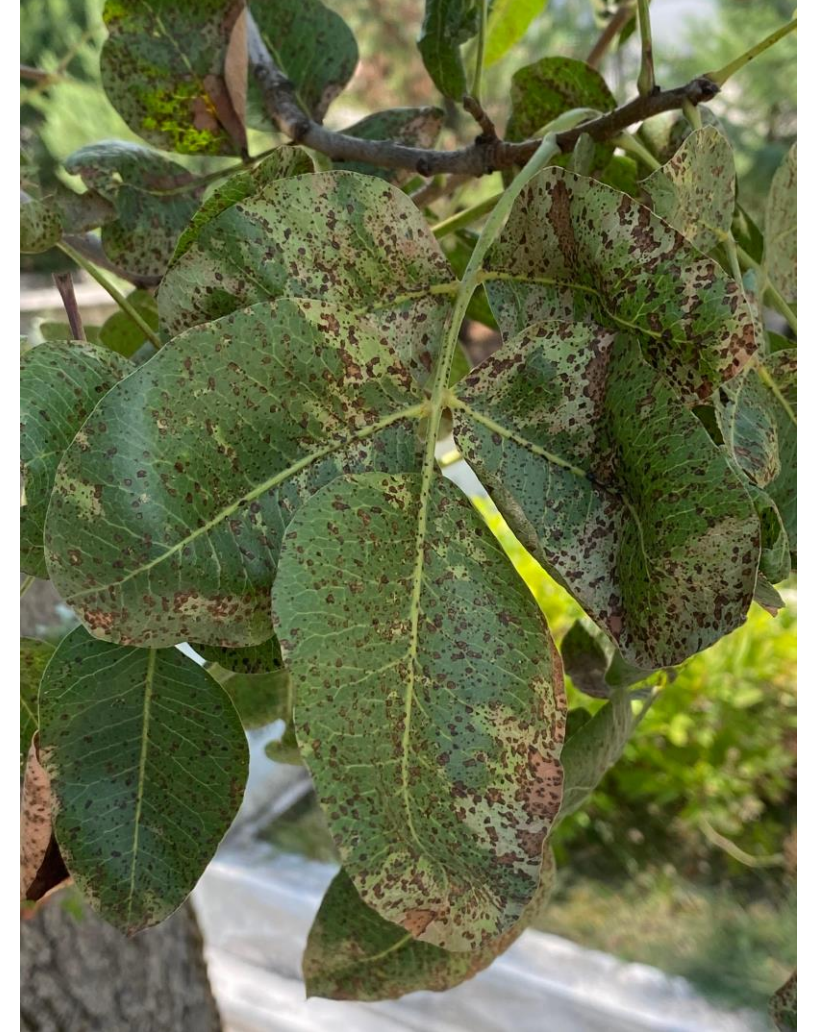
Antepfıstığında Hasat

- Antepfıstığında olgunlaşma durumuna göre hasat iki şekilde yapılmaktadır.
- Yeşil iç eldesi için ERKEN HASAT (Normal hasattan 30-40 gün önce). Buradan elde edilen ürünlerde yüksek yeşil iç olduğundan sanayiye yönelik kullanılır (Lokum, dondurma, baklava vd)
- Kuruyemişe yönelik normal hasat. Daha az yeşil olduğundan kuruyemiş olarak kullanılır.

Antepfıstığında Olgunlaşma

Karabük'te Antepfıstığı

Antepfıstığı Yönünden Karabük

- Karabük'te hali-hazırda çok sayıda doğal olarak yetişmiş Atlantik sakızı (*Pistacia atlantica*) ve melengiç (*P.terebinthus*) ağaçları bulunuyor. Sadece Çerçiler köyünde 7500 dolayında yabancı ağaçlar bulunmaktadır.
- Piyasada Antep fıstığının değeri yüksek (650 TL/kg - KKK); iyi kalite ve içi dolu fıstık üretilebilirse kazanç potansiyeli var.
- Karabük ilinde köklü ve tanınmış bir lokum sanayisinin bulunması, Antepfıstığı üretiminin bölgeye entegre edilmesi halinde yerel hammaddenin doğrudan katma değerli ürüne dönüştürülmesini sağlayacak stratejik bir fırsat oluşturmaktadır.

Antepfıstığı Yönünden Karabük

- Topoğrafyanın tarla tarımına elverişsiz olması, eğimli alanların klasik bitkisel üretimde düşük verim vermesi → Çok yıllık, derin köklü, kıraç alanlara uyumlu Antepfıstığının alternatif gelir kaynağı olacaktır.
- Meyvecilik, karbon tuttuğu için tarım + ekosistem hizmeti sağlayarak ulusal “yeşil dönüşüm” politikalarıyla uyumludur ve bu konuda destekler sağlanabilir.
- Antep fıstığı yıllık 300–500 mm yağışı tolere edebilmesi, tuzlu ve taşlı topraklarda gelişebilmesi ve kuraklığa en dayanıklı meyve türlerinden biri olması nedeniyle değişken yağış rejimine sahip, eğimli ve marjinal tarım arazilerinde önemli bir üretim avantajı sunmaktadır.

Antepfıstığı Yönünden Karabük

- Tarım Arazilerinin Kullanımının Etkinleştirilmesi (TAKE) projelerinden faydalanabilir.
- Karabük'te doğal olarak bulunan Atlantik sakızı ve Menengiç varlığı, hazır anaç stoku sağlaması nedeniyle fidan maliyetini ve adaptasyon riskini düşürür.
- Bölgenin çok büyük kısmının ormanlık ve yarı-ormanlık yapıdan oluşması, orman dışı ürün potansiyeli taşıyan ağaç türleri için uygun bir dönüşüm sahası oluşturmaktadır.

TEŞEKKÜRLER

kamilsarpkaya@karabuk.edu.tr

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ

www.karabuk.edu.tr

444 0 478